

Anti-pestprotocol

Anti-pestprotocol Yulius Onderwijs
Versie: 1.0
Datum: 18-7-2018

Contact Directie Onderwijs
T 088-4056401
Directie.onderwijs@yulius.nl

Doel anti-pestprotocol

Het doel van dit anti-pestprotocol is het tegengaan en voorkomen van pesten op onze scholen. We willen een eenduidige lijn aangeven, waarin duidelijke gedragsverwachtingen zijn opgesteld en een duidelijke aanpak beschreven is. Alleen met een goede samenwerking tussen alle betrokken partijen kan pesten goed worden aangepakt. Dit protocol is een aanvulling op het Beleidsplan Veilige School.

Wat is pesten?

Van pesten is er sprake als 'iemand herhaaldelijk en langdurig wordt blootgesteld aan negatieve handelingen door één of meer personen' (Dan Olweus). De negatieve handelingen zijn structureel tegen dezelfde persoon gericht en er is sprake van machtsongelijkheid.

Pesten gebeurt vaak in een specifieke groepscontext welke zich kenmerkt door een onveilige en negatieve basissfeer in de groep (Mieke van Stigt).

Kenmerken van pesten zijn:

- Het is langdurig en herhaaldelijk.
- Het vindt vaak plaats in groepsverband (groep tegenover individu).
- Er is sprake van een machtsongelijkheid tussen de pester en het slachtoffer.
- De pester pest om er zelf beter van te worden en zijn status te verhogen.
- Het is steeds gericht op dezelfde persoon.
- Pesten doet lichamelijk en geestelijk pijn en is kwetsend en is als zodanig bedoeld.

Pesten verschilt daarmee duidelijk van plagen. Bij plagen is het gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is geen duidelijke machtsongelijkheid aanwezig. Leerlingen sluiten elkaar niet buiten en het is vaak de bedoeling om elkaar aan het lachen te maken

Kenmerken van plagen zijn:

- Het komt incidenteel voor.
- Het gaat vaak gepaard met een grapje (maar kan wel onbedoeld kwetsend zijn).
- Plagen gebeurt vaak spontaan en niet tégen de ander gericht.
- Er is geen winnaar of verliezer, zijn fysiek en/of psychisch vrijwel even sterk.
- Niemand loopt lichamelijke en/of psychische schade op.

Welke rollen zie je bij pesten?

Bij pesten denk je vaak alleen aan de pester en degene die gepest wordt. Maar als er gepest wordt, heeft iedereen in de klas ermee te maken. Alle leerlingen in de klas hebben in hun rol invloed op het pesten. Ook ouders en leerkrachten hebben invloed op het pesten (Pestweb, 2012).

De verschillende rollen op een rij:

- De pester: de zogenaamde uitvoerder van het pestgedrag, ook wel dader genoemd. Vaak hebben deze personen niet geleerd om hun agressie anders te uiten dan door pestgedrag te vertonen.
- De gepeste: de persoon die door een ander wordt benadeeld, zich daar vervelend bij voelt.
- De meepester: de persoon pest mee maar begint hiermee niet zelfstandig. Kan onder druk van de pester staan en angstig zijn om zelf een volgend slachtoffer te worden.
- De helper: neemt het op voor de gepeste. Vindt het niet goed dat er gepest wordt en is niet bang voor de pester.
- De stiekemer: vindt het goed dat er gepest wordt, maar bemoeit zich er niet actief mee. Is meestal bang om zelf gepest te worden. Roept anderen erbij om het pesten te steunen.
- De buitenstaander: denkt dat er in de klas niet gepest wordt en het kan hem/haar ook niets schelen, zolang hij/zij er zelf maar geen last van heeft.
- De stille: bemoeit zich er niet mee. Vindt het pesten wel gemeen, maar durft niets te doen of te zeggen, is bang dan zelf gepest te worden.
- Ouders/verzorgers: hebben in de opvoeding invloed op het pesten en kunnen bij hun kind signalen opvangen van pesten.
- De leerkracht: heeft in het lesgeven invloed op het pesten, heeft een signalerende rol en zal het pestgedrag bespreekbaar maken.

Voorwaarden om pesten aan te pakken

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school. Pesten kan grote gevolgen hebben voor de alle betrokkenen. Door pestgedrag ontstaat een onveilige situatie wat het leerklimaat negatief zal beïnvloeden. Pestgedrag moet door iedereen serieus worden genomen. Om pesten effectief aan te pakken moet er aan een aantal voorwaarden worden voldaan:

- Pesten moet als een probleem gezien worden door alle direct betrokken partijen: leraren, ouders en leerlingen, het zogenaamde vijf sporen beleid.
- De school moet het pestprobleem zoveel als mogelijk voorkomen door preventief en op structurele wijze dit onderwerp te behandelen met de leerlingen. Tijdens deze activiteiten worden met de leerlingen gedragsverwachtingen vastgelegd.
- Als pesten desondanks toch optreedt, moeten leraren dat kunnen signaleren en vervolgens kunnen aanpakken.
- Er moet duidelijk stelling worden genomen tegen pesten.
- Wanneer pesten toch (weer) voorkomt moet de school beschikken over een directe aanpak met duidelijke consequenties.
- Als de school of de leerkracht weigert het probleem aan te pakken of de aanpak is onjuist of heeft geen resultaat, dan is inschakeling van een vertrouwenspersoon nodig. Deze persoon dient op verzoek van de ouders van het gepeste kind een klacht in bij de klachtencommissie. Die onderzoekt het probleem en adviseert het bevoegd gezag over de te nemen maatregelen.

Preventieve aanpak

De school beschikt over een aantal preventieve aanpakken om pesten tegen te gaan en een veilig klimaat te scheppen voor de kinderen.

Preventieve maatregelen

Heel belangrijk is in eerste instantie het bevorderen van een veilig klimaat op school en in de klas. Als leerlingen zich allemaal veilig en prettig voelen zal het pesten een stuk minder aanwezig zijn. Bij het bevorderen van een veilig klimaat spelen onder andere de volgende punten een rol:

- Zien en gezien worden: als 's ochtends de deuren van de school opengaan, staat er bij iedere deur minimaal één leerkracht om de leerlingen op te vangen. Deze leerkracht staat hier tot de aanvangstijd van de lessen en doet de buitendeuren dicht. Bij binnenkomst in de klas is de leerkracht zichtbaar aanwezig voor de leerlingen. Op deze manier voelen alle leerlingen zich welkom en kan de leerkracht inschatten hoe de stemming van de leerlingen is.

- Toezicht: er is voldoende toezicht op het schoolplein. De pleinwacht kan pesten signaleren en kan onderscheid maken tussen ruw spel of plagen. Door aanwezigheid van pleinwacht komt pesten minder voor binnen deze situatie.
- Hanteren van gedragsregels: binnen Yulius Onderwijs hebben we gedragsverwachtingen die regelmatig door de mentor met de leerlingen worden besproken, gedrag wordt aangeleerd volgens de Positive Behaviour Support werkwijze.

Daarnaast bespreekt elke mentor aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de klas. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden. Tevens bespreekt de mentor in zijn klas het anti-pestprotocol (bijlage 4). Gedurende het jaar komen deze afspraken en regels herhaaldelijk terug in sociale vaardigheidslessen en mentorgesprekken.

Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken maar als hulp bieden of vragen wordt beschouwd.

Indien een mentor of docent daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de stille getuigen benoemd.

Van de gesprekken rond pesten worden aantekeningen gemaakt, die door de mentor worden bewaard in het leerlingvolgsysteem van zowel de leerling die pest als van de leerling die gepest wordt.

- Sociale vaardigheidslessen: het is belangrijk dat leerlingen leren om over pesten te praten. Hulp leren vragen of aangeven dat je wordt lastiggevallen is goed om te doen. Als leerlingen weten dat je mag en moet praten over pesten, weet de pester dat zijn gedrag niet meer altijd verzwegen blijft.
De kans blijft alleen wel bestaan dat het slachtoffer teruggepakt wordt op een moment dat er geen toezicht meer is. Buiten de schoolmuren is de invloed van de school beperkt. De school kan het probleem dan niet helemaal oplossen, maar doet zijn uiterste best om de veiligheid op school te bieden.
- Ouderparticipatie: om pesten te kunnen voorkomen en/of aanpakken is de betrokkenheid van ouders nodig. Tijdens de jaarlijkse informatieavond wordt het anti-pestprotocol besproken. Ouders van pesters of gepeste leerlingen worden op de hoogte gesteld van de situatie, gevraagd om mee te denken om de problemen op te lossen en geïnformeerd over de actie die de school hierin neemt.
- Teamparticipatie: het gebruik van dit anti-pestprotocol wordt jaarlijks geëvalueerd en de resultaten hiervan worden teruggekoppeld tijdens de teamvergadering op locatie. Yulius breed worden de locatie bevindingen gedeeld met het managementteam van Yulius Onderwijs. Afhankelijk van de uitkomst zal het protocol worden aangepast onder regie van de programma manager.

Handelen in een peestsituatie

Een incident rondom pesten wordt altijd gemeld in het incidentregistratie systeem van Yulius Onderwijs. Pesten op school is een groepsprobleem met verschillende belanghebbenden: de pester, de zwijgende middengroep, de gepeste student, de ouders en de leerkracht. Om pestgedrag adequaat te kunnen aanpakken moet de aanpak zich gelijktijdig richten op specifiek methodische hulp aan onderstaande vijf groepen (de zogeheten vijf sporenaanpak).

Hulp aan de gepeste leerling

Op het moment dat een leerling bij je aanklopt met de klacht dat hij/zij gepest wordt, verwacht de gepeste leerling dat deze nare situatie beter wordt nu hij/zij hulp heeft gezocht. We luisteren en tonen begrip voor de situatie waarin de ander zich bevindt. (zie bijlage 1) We vragen de gepeste persoon welke medeleerlingen hij/zij vertrouwt en sturen aan op meer contact met hen.

De hulp aan de gepeste leerling zit niet in het bieden van overmatige aandacht, maar door omgangsregels met elkaar vast te stellen. Samen met de leerling werken aan mogelijke oplossingen. Daarnaast is het belangrijk om goed naar het slachtoffer te luisteren en zijn/haar probleem serieus nemen. Een leidraad voor deze gesprekken is te vinden in bijlage 4.

Met de ouders van het slachtoffer wordt de situatie besproken en met elkaar bepalen we de te nemen stappen. Als een leerling lang gepest is, kan deze geholpen zijn met een training sociale vaardigheden om het zelfvertrouwen, opkomen voor jezelf en het positief zelfbeeld terug te winnen. We zorgen voor follow-up gesprekken met het slachtoffer waarvan verslaglegging in het leerling dossier wordt opgeslagen.

Hulp aan de pester

Hulp aan de pester bestaat in eerste instantie uit een gesprek met de mentor waarin ook het verplichtende karakter van het ondertekende 'pestcontract' ter sprake komt. Een leidraad voor deze gesprekken is te vinden in bijlage 2.

De docent of begeleider voert probleemoplossende gesprekken met deze leerling. Het doel van deze gesprekken is:

- mogelijke oorzaken pestgedrag bloot leggen (bijvoorbeeld pestverleden)
- de pester duidelijk maken voor wat het effect van zijn gedrag is op het slachtoffer (vergroten empathisch vermogen)
- met de pester afspraken maken over gedragsverandering (de pester wordt verantwoordelijk voor het welbevinden van het slachtoffer)

Met de ouders van de pester wordt de situatie besproken en met elkaar bepalen we de te nemen stappen. Als een leerling lang pest wordt de hulp van de schoolleiding

ingeschakeld zodat er passende consequenties kunnen worden ingezet. Dit kan variëren van een gesprek met de schoolleiding tot verwijdering van de school. We zorgen voor follow-up gesprekken met de dader. Verslaglegging hiervan wordt in het leerling dossier wordt opgeslagen.

Hulp aan de zwijgende middengroep

De mentor mobiliseert de zwijgende middengroep. De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen en die van de school hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De mentor komt hier in de toekomst op terug. Het kan helpen afspraken te maken over het (geen) partij kiezen voor de pester en de gepeste (zie bijlage 5).

Hulp aan de ouders

Wanneer de school de ouders kan betrekken kunnen zij hun kind aanmoedigen niet mee te pesten maar stelling te nemen. Daarbij kunnen zij een luisterend oor bieden en hun kind aanmoedigen thuis te praten, of deze nu pester of gepeste is of bij de zwijgende middengroep hoort.

De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind. De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners.

De ouders van leerlingen die gepest worden, kunnen er moeite mee hebben, dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Echter, een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school, het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een (sociale vaardigheids-)training aan bijdragen.

Hulp aan de docent

De school zorgt dat de medewerkers voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten (zie bijlage 3). De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is waardoor een klimaat ontstaat waarin pesten bespreekbaar gemaakt kan worden. Alle medewerkers van de school vervullen een voorbeeldfunctie bij het signaleren en tegengaan van pestgedrag.

Pesten heeft ernstige gevolgen voor alle betrokken en moet gestopt worden. Dit kan alleen als ouders, school en de leerlingen samen de strijd tegen pesten aangaan.

Verspreiding anti-pestprotocol

Dit protocol is in voor iedereen inzichtelijk op de website van Yulius Onderwijs en staat op Yulia . De regels van het anti-pestprotocol en het internetprotocol zijn zichtbaar in de klas aanwezig, zodat de leerlingen eraan herinnerd worden en ze kunnen lezen.

Alle leerlingen in het vso en in de groepen 6 tot en met 8 van het so ondertekenen het internetprotocol aan het begin van het schooljaar. Op deze manier wordt bij de leerlingen duidelijk dat de school er serieus mee omgaat en verwacht dat de leerlingen en de docenten hierin hun verantwoordelijkheid nemen. Tevens kunnen de docenten er op deze manier duidelijk op terugkomen bij overtreding van de regels/gemaakte afspraken.

De ouders worden op de hoogte gebracht van het anti-pestprotocol en het internetprotocol op de informatieavond. Tijdens deze avond krijgen de ouders informatie over de inhoud van het protocol en de werkwijze.

Voor de leerlingen is een beknopte versie van dit protocol beschikbaar (bijlage 4).

Links

<https://www.schoolveiligheid.nl/po-vo/thema/pesten/>

Bijlage 1

Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Vraag vooral naar feiten.

- Klopt het dat je gepest wordt? ((h)erkenning van het probleem)
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?
- Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:
  - Hoe communiceert de leerling met anderen?
  - Welke lichaamstaal speelt een rol?
  - Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
  - Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?
  - Vraag wat wil je dat ik (docent) nu doe en vertel duidelijk wat je wel en niet kan doen en wat je nu gaat doen

Bijlage 2

Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Ga pas een gesprek met de pester aan als je zeker weet dat dit ook degene is die het pestgedrag heeft vertoond.

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan;
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen;
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren met het pestgedrag

De leerkracht gebruikt de 'ik-boodschap' om het probleem bij de leerling aan te geven. De reden om het op deze manier te doen, is dat de leerkracht de boodschap bij zichzelf houdt, eerlijk zegt hoe hij/zij erover denkt en wat hij/zij voelt. Hierdoor krijgt de boodschap bij de leerling minder lading en is er minder weerstand.

Een voorbeeld van een 'ik-boodschap' is: "Ik vind het niet prettig als er kinderen ongelukkig zijn, omdat ze worden gepest." Dit geeft aan dat er een probleem is, dat de leerling niet alleen op kan lossen, maar dat het wel opgelost moet worden en de leerkracht roept hiermee ook de hulp in van de medeleerlingen.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemd is, richt de leerkracht zich op het waarom? Hoe komt het dat de leerling dit gedrag vertoont? Wat levert het de leerling op? Wat reageert hij/zij af op die ander?

Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk dat pesten niet geaccepteerd wordt in de klas en op school. Maak duidelijk wat de consequenties zijn wanneer het pestgedrag niet stopt.

Bijlage 3:

Stappenplan na melding van pesten

1. De mentor gaat in gesprek met de pester en legt dit vast in het leerling dossier.
2. De mentor neemt contact op met ouders van pester en gepeste en betreft hen bij de oplossing.
3. De mentor voert een gesprek met beide leerlingen gezamenlijk en probeert tot goede afspraken te komen om het pesten te stoppen en benoemt de mogelijke gevolgen als het pesten toch nog doorgaat. Verslaglegging hiervan in het dossier van beide leerlingen.
4. De mentor praat met de klas en benadrukt de verantwoordelijkheid van alle leerlingen in dit proces.
5. Indien het pesten niet stopt, meldt de mentor dit bij de CvB van de locatie.
6. Er vindt een gesprek plaats met ouders, de gepeste en een CvB-lid, waarin gezamenlijk naar mogelijke oplossingen gezocht wordt. Afspraken worden in het leerling dossier opgenomen.
7. Er vindt een gesprek plaats met ouders, de pester en een CvB-lid waarin de consequenties van het herhaaldelijke pestgedrag gesteld worden. Afspraken worden in het leerling dossier opgenomen.
8. Indien het pesten niet stopt volgt een schorsing en een vervolgesprek met ouders waarbij de bovenschools directeur aansluit. Hierin wordt het risico op verwijdering van de locatie benoemd.
9. Indien het pesten dan wederom niet stopt, wordt opnieuw een schorsing uitgesproken. De bovenschools directeur geeft een dringend advies voor inzet van een behandelmethode. De bovenschools directeur stelt de directeur Yulius Onderwijs op de hoogte van de mogelijke aanvraag tot verwijdering van locatie.
10. Indien het pesten niet stopt en behandeladvies niet is overgenomen en/of behandeling onvoldoende resultaat biedt, doet de school een aanvraag tot verwijdering van de school bij de directeur onderwijs.
11. Indien de verwijdering akkoord is, wordt de leerling op een andere Yulius school geplaatst met duidelijk afspraken om pestgedrag te voorkomen en met directe start van een (intensieve) behandelmethode.

Bijlage 4

Anti-pestprotocol voor leerlingen

1. Uitleg pesten

Pesten is niet alleen iemand slaan of schoppen (lichamelijk geweld), maar ook iemand geestelijk pijn doen (psychisch geweld). Je bent bang, wordt uitgescholden of buitengesloten. Maar ook de dreiging dat je geslagen kan worden, kan iemand angstig en onzeker maken.

2. Verschil plagen en pesten

Kenmerken van plagen zijn:

- Het komt af en toe voor.
- Het gaat vaak samen met een grapje (maar kan wel onbedoeld kwetsend zijn).
- Plagen gebeurt vaak ineens en niet tégen de ander gericht.
- Er is geen winnaar of verliezer, zijn lichamelijk en/of geestelijke vrijwel even sterk.
- Niemand loopt lichamelijke en/of geestelijke schade op.

Kenmerken van pesten zijn:

- Het is voor een langere periode en blijft terug komen.
- Het vindt vaak plaats in een groep (groep tegenover één persoon).
- Er is sprake van een machtsongelijkheid tussen de pester en het slachtoffer. De één vindt zichzelf beter dan de ander.
- De pester pest om er zelf beter van te worden en zijn status te verhogen. De pester wordt vaak 'stoer' gevonden.
- Het is steeds gericht op dezelfde persoon.
- Pesten doet lichamelijk en geestelijk pijn en is kwetsend en gaat expres.

3. Gevolgen

Pesten heeft gevolgen voor de pester, de gepeste en ook voor de rest van de klas.

Gevolgen als je zelf gepest bent:

- Je voelt je minder dan anderen. Je hebt het gevoel dat je niets goed kunt doen.
- Je bent soms heel alleen. Anderen vinden je misschien wel anders en vreemd.
- Het gaat minder goed op school.
- Je bent bang om naar school te gaan. Je gaat liever niet naar school.
- Je bent bang om nieuwe vrienden te maken.
- Je kunt niet goed meer slapen omdat je ligt te piekeren over het pesten.

- Je voelt je heel somber.
- Je gaat geloven wat de pesters over je zeggen.

Gevolgen als je pest:

- Je hoort minder bij de groep. Pesters zijn meestal niet zo populair.
- Je vindt het moeilijk om vrienden te maken.

Gevolgen voor de rest van de klas:

- Er is een ongezellige sfeer in de klas.
- Sommige klasgenoten halen slechtere cijfers omdat ze het niet leuk meer vinden in de klas.
- Klasgenoten voelen zich schuldig. Ze vinden dat ze iets tegen het pesten zouden moeten doen, maar durven dit niet omdat ze bang zijn zelf gepest te worden.

Bijlage 5

Voorbeeld anti-pest contract

Anti-pestcontract

Ik houd mij aan de volgende afspraken:

- ik respecteer en help een ander;
- ik kom de gedragsverwachtingen van de school na;
- ik spreek anderen op een vriendelijke wijze aan;
- ik zoek oplossingen voor problemen;
- ik luister naar de ander;
- ik meld het als iemand gepest wordt.

Wij uit klas:

houden ons aan bovenstaande regels en helpen mee aan het respectvol omgaan met elkaar op school.

Namen en handtekeningen:

